

Hizkuntza-tratamenduak euskarazko ikus-

entzunezkoetan:

Dragoi Bola

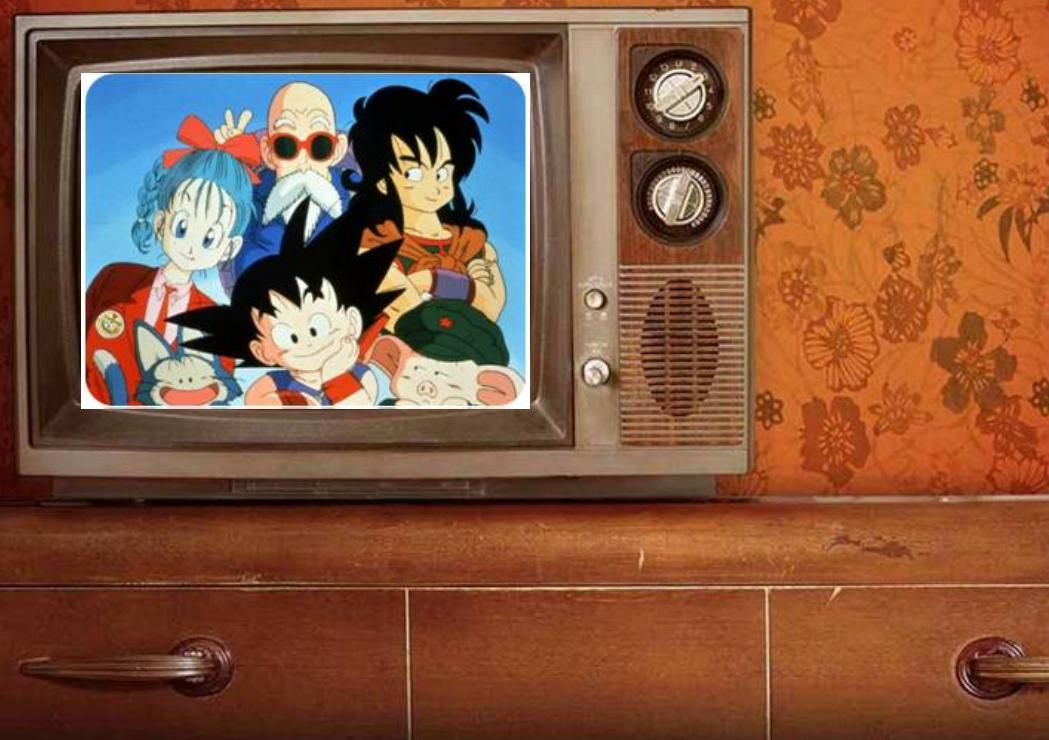
DRAGOI BOLA

Testuingurua

Dragoi Bola fenomenoa

ETB1 (1990)

- *Rating: > %21*
- *Share: > %70**

(Ibañez et al., 1999)

Itzulpena, goraipatua

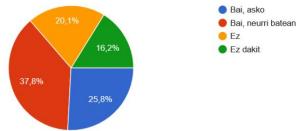
- Hiztegi aberatsa
- Sintaxi landua (landuegia?)
- HITANOA

Abiapuntua

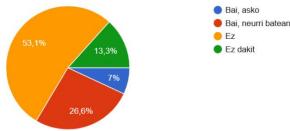
4. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustea zuk euskararekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzan lagundu duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

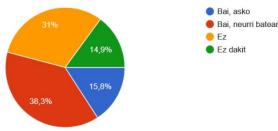
5. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustea zuk euskaraz egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

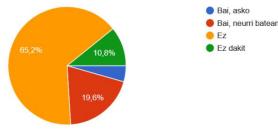
6. Dragoi Bolako pertsonaiek Hika egiteak zuk hikarekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzan lagundu duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

7. Dragoi Bolako pertsonaiek Hika egiteak zuk hika egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

Dragoi Bola ikustea eraginik bai euskararekiko / hitanoarekiko jarreretan eta erabilera (aitortua)n?

Jarreretan gehiago erabileran baino.

Euskaran gehiago hitanoan baino.

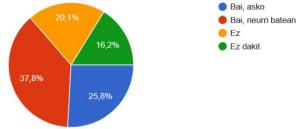

Dragon Ball on the Basque public TV: influence on viewers' language attitudes and practices

(Muguruza & Bereziartua, in press)

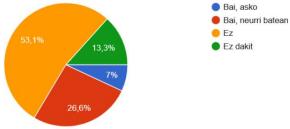
4. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustea zuk euskararekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzent lagundu duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

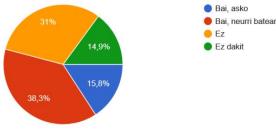
5. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustea zuk euskaraz egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

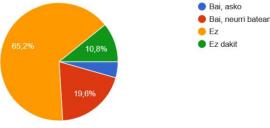
6. Dragoi Bolako pertsonaiek Hika egiteak zuk hikarekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzent lagundu duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

7. Dragoi Bolako pertsonaiek Hika egiteak zuk hika egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

Dragoi Bola ikustea eraginik bai euskararekiko / hitanoarekiko jarreretan eta erabilera (aitortua)n?

Jarreretan gehiago erabileran baino.
Euskaran gehiago hitanoan baino.

Related research
Recommended article Cited by
Recommendations aren't yet available

Copyright © Taylor & Francis Group Ltd. 2021. This article is an open access publication

influence on viewers'
Magariñan & Berzalartza, in press)

Marko teorikoa

Euskararen tratamenduak

Rebuschi-k (1981, 1984) honako tratamenduak bereizten ditu formaren aldetik eta honako «tipoa» erabileraren aldetik:

1 taula <i>Euskararen tratamenduak eta horien erabilera-eremuak (Rebuschi, 1981, 1984)</i>				
TRATAMENDUAK	2. pertsona (IZAN)	3. pertsona (IZAN)	Komuntzadura	«TIPOAK”
TOKANOKA	hi haiz	Hura duk/n	Alokutiboa	Lagunartekoa
ZUKA	zu zara	hura duzu	Alokutiboa	Kortesiazkoa
XUKA	xu xira	hura duxu	Alokutiboa	Kortesiazkoa
EZTABADAKA	zu zara	hura da	Ez-alokutiboa	Kortesiazkoa
BERORIKA	berori da	hura da	Ez-alokutiboa	Errespetuzkoa

- Berorika
- Zuka
- Hika

Hitanoa: zer-nori-noiz

12. R. Brown and A. Gilman
The Pronouns of Power and Solidarity

B. Brown and A. Gilman, "The Pronouns of Power and Solidarity",
in T. A. Sebeok (ed.), *Systemic Linguistics*, MIT Press, 1960, pp. 235-76.

Most of us in speaking and writing English use only one pronoun of address; we say "you" to our wives and "you" to one person. The prefix "thou" is reserved, nowadays, to prayer and son. The prefix "you" is the form of familiar address to native speakers but it is also used by some speakers of French, and of German. At that time "you" was the standard address of a person. In French, and of German, Spanish and the other languages most nearly related to French there are still active two singular forms of address. The interesting thing about this is that their close association with two different dimensions of power and solidarity is well known. The first concerns the use into psychology and sociology as well as into linguistics and the study of literature.

This paper is divided into two major sections. The first three of these are concerned with the semantics of the pronouns of address and the semantics we can associate between the power of use and the objective relationship existing between the speaker and addressee. The first section describes general descriptions of the semantic values of the pronouns of address in certain of the European languages. The second section describes the more specific existing today among the speakers of French, German and Italian. The third section proposes a connection between the semantic group ideology and the semantics of the pronouns. The final two sections of the paper are concerned with the expressive style by which we can express the differences between the pronoun used.

1. Our study was financed by a Grant-in-Aid-of-Research made by the Ford Foundation to Brown, and the authors gratefully acknowledge this assistance.

262 Language and Social Structures

Brown & Gilman, 1960

- *The power semantic*
- *The solidarity semantic*

and characteristics of the person speaking. The first of these sections shows how this conditioned pronoun style gives away his class status and his political views. The last section describes the situation in which a man may vary his pronoun style from time to time so as to express traditional modes of address. This section is concerned with the ways in which the various expressive meanings are derived from the major semantic rules.

In each section the evidence most important to the analysis of that section is described. However, the various generalizations which have developed as an interdependent set from continuing study of one whole assemblage of facts since 1941 may be well to indicate here. In the general language histories (Baugé, 1935; Brunot, 1937; Diaz, 1876; Grimm, 1858; Jespersen, 1902; Meyr-Lilie, 1960) have been of interest the more central concern with changes than with semantic change. However, there are a small number of monographs and several dissertations describing the details of pronunciation for one or another language throughout its history (Godeke, 1900; Johnston, 1930; Johnston, 1944; Schleicher, 1866). In parentheses for only a century or so (Kennedy, 1917; Schlesinger, 1917), and continuing to the present day, is the author (Byrne, 1936; 1938; 1958). As primary evidence for the usage of the past we have drawn on plays, on legal proceedings, on documents, and on letters (Dovercourt, 1914; Flanagan, 1935). We have also learned much from the usage of native speakers, particularly in Italy, from long conversations with native speakers, and from the Italian, German and Spanish books available. Our best information about the usage of today comes from a questionnaire about the usage of the past which was answered by the following informants from abroad who were visiting in Germany in 1957-8: 50 Frenchmen, 20 Germans, 10 Americans, two informants, each, from Spain, Argentina, Chile, Denmark, Norway, Sweden, Austria, Australia, India, Switzerland, Holland, Portugal and Yugoslavia.

We have far more information concerning English, French, Italian, Spanish and German than for any other language. Informants and documents concerning the other Indo-European

R. Brown and A. Gilman 253

HITANOA NON ETA NORK ERABILITZEN DUEN

Lerio, 1994.10.06
Javier Alberdi Larragaia,
EHU/UPVko irakaslea

Ondorengo leto-instrukzuek neurri handi batean nire testi-lanerako erabili duna (51 hiru) hilketa erabiltzen diren 210 lekuetako gaskarraren geografia osasan barneko usariek leku erabiltzen diren 210 lekuetako ardatzak bildu dira. Tratamendek hiribeste batengande era hiria erabili behar zituztik, gure emakumeen eta persoa batengandik ohirik. Esberdinen gutxi-gorabeherak errepila edo hater besteko irudia diratzeke era orduko, hallo unibertsitaleko lege usteaz. Horra hor, badu, modu eske-matikoan.

9. Euskaraz ez da bat ere oihizko portuaren tratamendua bat balio gehiago maitatzen. Herbez erabiltzen, normalean tratamendua berbera erabili ohi tratamendu-aikeratzen.

Gainera, euskal tratamendu-santian ohiztuazko zerbitzu izaten da. Egitean den aukera egiten dela, hasierako hura bilburtzen da gero ohiztuara. Segi "ezagutzen" ezerbera.

Euskaraz esan, tratamendu-aklatzakaren posibilitateak ez dugu ikusia, eta gatzutzat ditzakenean, edo testuingurua berezi haren antzapegi edo ondorio, alegia.

1. Hitanoen erabilera bagazgozko, azimuntzarraria da Iparaldeko eta Iberiaroarena eta behin erabili gabe dira, hots, batzuetan eta besteko usorriak ihesaldiak nekez espikula disteratzen dira, hots, frantzesaren edo gaztelaniaren erabilera halako batasuna esan da. Beste kasu askotan hizkuntza tratamendu-ondorio islatzen jarraituz hizkuntza tratamendua aho honetan.

2. On hiru familiaren euskararen beste inork, hizkuntza maizago ager daizkoe hitzak eta gauza orokorra edo universitarioa, eta gatzulagork erakarria. Edonork kastetako erakarria ere, surroko baitzapatzen da. Ez dugu esan mali familia hizkuntza aratu gauza orokorra edo universitarioa, eta gatzulagork erakarria. Ez da inondu inork gatzetako hizka (7) egiturak jaurtuta, hizkuntza maitatzen eta onenear (se-inguruak, Hontzak, "gauik behetsa" ere hizkuntza baino eta aldetzen da % Jauren Aldeko hizkuntza, zentzuan, orden, sendide gertatzen beren nagusitzaei zuzentzen. Kom, F (etabularia, 2013) eta xuka aikoiakoa (X) ia-ia derrigorrezkoak gertatzen

Alberdi, 1994

Aldagai sozioliniguistikoak:

1. Adina/belaunaldia
2. Sexua
3. Kidoresuna
4. Elkartasun psikologikoa
5. Gaia
6. Testuingurua
7. Senidetasun-maila
8. Dialektoa, euskalkia
9. Talde-kidoresuna
10. Aginpidea

Tartekako erabilera adierazkorra

Hitanoaren ospe txarra

... country bumpkin, brutish, forceful, ugly ...

Echeverria, 2001

... ijitoen edo buhameen mintzaira,
basokoen edo baserritarren hizkera,
hizkuntza zakarra, gordina edota gogorra...

Alberdi, 1993

... *kaxero*, sorginekin lotutako hizketa, «bastoa» edo zakarra, mespretxua
agertzen duena edota itsusia...

Ozaita, 2014

... zakartasuna, antzinatasuna, historia edota baserria...

Beitia, 2017

... zakartasuna, bortizkeria edota
behe-mailako herritarren hizkera...

Alberdi-Zumeta, 2019

... baserritarrena, alegia, kategoria edo estatus gutxiko pertsonen
hizkera, zakarra edota errespeturik ezaren sinonimoa...

Legorburu, 2018

**Literaturaren eremuan ohikoa izan da mailarki baxueneko tratamendua
erabiltzea pertsonaien izaera arbuiagarria edo arau-haustailea markatzeko.**

Brown & Gilman, 1960

Hitano batuaren arautze-prozesua

78

ADITZ LAGUNTZIALE BATUA (*)

ZENBAIT ARGITSUNA ETA ARGBIDEA

Azkenik, Euskaltzaindiak ontzat hartu du eta birretsi euskal aditz laguntziaz. Ondorioz, izan dituzten horrelako behala izan gabe, aditz batuaren zailtasunak ditzakeen. Nahi omen dago, izenez horren buru naizenez gero, gure lanaren zer-nolakoa, leze-laburra eta zer-taraka hitz bitan azaltzea. Hona, badira hain bezain laburrik, Euskaltzaindiari etorriko zirela, gure ordea:

Aspalditik esnai dut aditz guneak batzuen bilduen surdi gunekeen behoztopirk bihurriena: batutatu behar, eta nekez hautatuko. Adizki sail batetik alde mintzaten baldin bagara, izan ere, horidurri batztertu eta arbilatu egiten ditugu, non eszen, horien kidezko erantzunak, gure giza-sentimenduak, gure giza-sentimenduak (ez da alegia) hasteko ondorio era, bada beti, edozein har-eman alegieratzeko, euskal adizki zuzenek aski eta gehiagi. Hitzegi hautzietan, horrelako ugertzailean ez da maniz aleko aberastunma biszik: aurreko aditzetik datorren eta datorren erantzunak, gure giza-sentimendu nohiz jazo edukitzek, eta erori-er ier-er jousi-eren hurbiltasunak. Gramatika aberren ordea, berezko dirundi hata ala bestea, ez hata nahiz besto, hartz behar genudekia, bata ala bestea utzi beharrean: gizon-er ala gizon-er, gizon-er ala gizon-er, ez guztiek nahasten.

Heraera nuen, horaz, eta duda-mutuanen tenbilen batzunerako lehen urratsek egiten eta lurra iraultzen hasi ginen kartan. Gero

(*) Zuzeneko XVIII, 1973, 5-6. or.

- 617 -

SINTAXIA

- Arautu gabe
- Gomendioak (mendeko perpausak, galderak...)

Euskaltzaindia, 1973

Aditz forma zuzenak (hika)

14

ADIZKI ALOKUTIBOAK (HIKAK MOLDEA)

Gizarte:

1) Lehen lehiskak eran behar da aditz allokutiboa, pare bat bankit et diezu fitxatzen. Zelako moldeak doakora, bera runte ere. Zelako zelkerak zelakotzat, zelakotzat ditzaketa, bera gabe segizio deitu, bera, orain.

2) Ebaluatzak lana adizkeren formetan fakturatu izan da, eta ez da tanto erabila arautzen. Jaiak desez, korpilo pako ditzu esbordeak, bai morentzuetan aledeak, bai eta, ore inlazio, gainerako balio-zerrendaera aledeak ere.

Aditz lehiskak

Aditz lehiskak hauen entzako, emaitzakotzat adizkeren formetas erosten da Euskaltzaindia, aldi berantiarreko alegieratzearazteko multzoetako komunitate horrek, soinu.

Jokabide berberak eran hauzak egitekoan, estilobide jokabidean esan ziae lehiskatza, bai eta sperimentu eta argintzatzen ere. Hiru edo tradizio kontinentariek, baina minizurraren tiemazalean, hauzak eran hauzak esan nahi izan diren paraleloak, ondore altsasuna unetikoz aginduta zitela nazarrik.

Egin denea haurtuz garrantzi handikoska:

- Era allokutia izaten den kasuetan, sal batetik paralegina gurenetan agertzen aurten. Ikerla.

- NOR-eko hizk-een adizkeren allokutibentzat -i- erroa osatua da, aldi gurenetan eta ia-dizketa osatua da.

adizker, dorbez — adizker, eta ez adizker; ikusne — ikus, eta ez ikusneak

- (NOR-E)-NORK salako edo-en adizkeren allokutibentzat -i- erroa osatua da, aldi gurenetan, eta

pernosa gurenetan:

adizker, nua — nua!, eta ez nua!

Auden karri hoztzen NOR-phemeneen merleina gisa itz hobeita da (zeh batzuk):

adizker, oho — oho! eta ez adizker;

- Lehen bilben -i- eta da osatu (ez osatutian), eta era allokutiek giroko formetan ere:

adizker, nusmo — nusmo!, eta ez nusmo!

- 47 -

ADIZKI ALOKUTIBOAK (Hika moldea)

Euskaltzaindia, 1994

Adizki alokutiboak

- Arautu gabe

ERABILERA SOZIOPRAGMATIKOA

Hitano batua, sinesgarritasuna, telebista

Itzulpenetan eta bikoizketetan hizkera jasoa (Barambones, 2012)

Hizkera kolokiala emulatzeko zaitasunak oraindik ere (Larrinaga, 2019)

Horretarako baliabide bat: HITANOA (Barambones, 2012; Larrinaga, 2019; Etxaniz, 2001)

Erronkak: **ulermena** eta **sinesgarritasuna**.

Metodología

Nola **erabiltzen** **dira** **tratamenduak** (berorika/zuka/hika) **eta,**
zehazki,
nola **erabiltzen** **da** **hitanoa** (zer, nork, nori, noiz eta nola)

Dragoi Bola telesailaren euskarazko bertsioan?

DB & DBZ
444 kapitulu

Emaitzak

- ★ ASIMETRIA
- ★ SIMETRIA
- ★ GAIZTOTASUNA
- ★ TARTEKAKO ERABILERA ADIERAZKORRA
- ★ GENEROA
- ★ Hizkuntza kontuak

ASIMETRIA

- Hierarkia erakunde militarrean
- Hierarkia familiar
- Adina
- Indarra edo boterea

SIMETRIA

- Adinkide / adiskideen artean: EZ
- Familiako senideen artean: EZ

Gaizkileen artean edo bigarren mailako

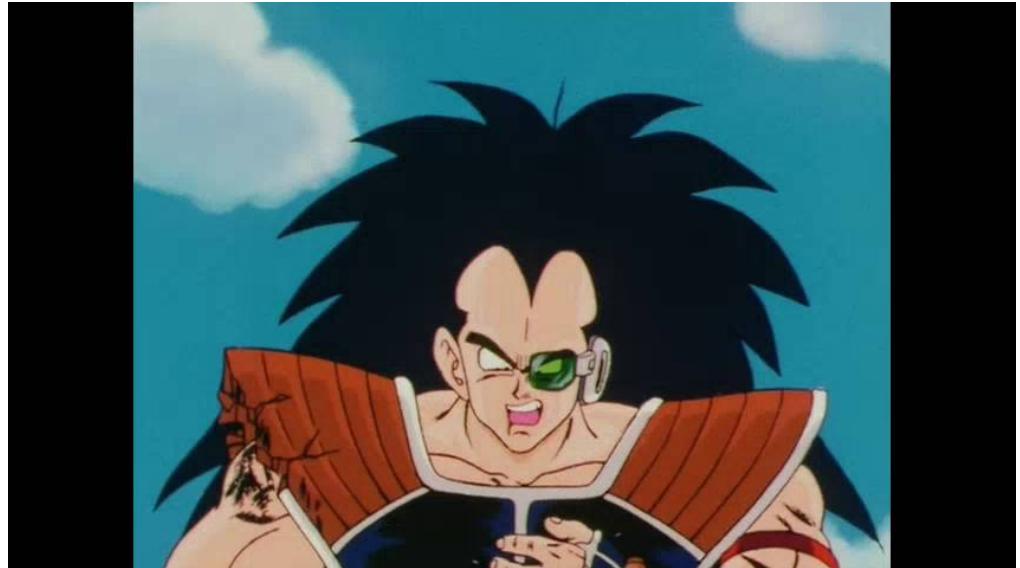
personaien artean

GAIZTOTASUNA

Gaiztotasuna, boterea, indar fisikoa

TARTEKAKO ERABILERA ADIERAZKORRA

- Esamoldeak
- Haserrea
(iseka egiteko, oldartzeko)
- Konplizitatea

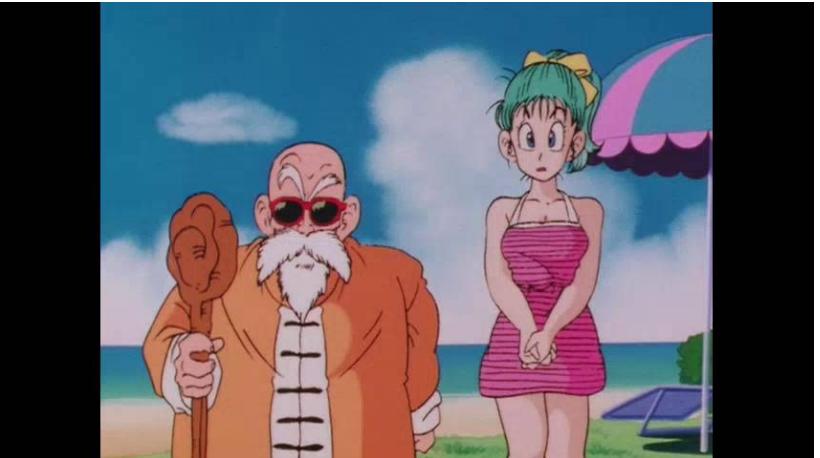

Aldaketa egonkorragoa:

Identitate-al daketak

GENEROA

- Emakumezkoen presentzia baxua
- Emakume hikalaria: Baba sorgina
- Gainontzeakoak: petraldutakoan eta modu adierazkorrean
- Generorik gabeko pertsonaiak: toka

Alderdi sintaktiko eta morfologikoak

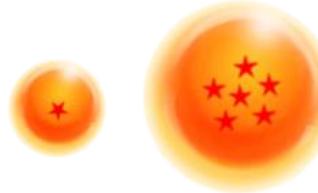

Dragoi Bola (Z)	Euskaltzaindia, 1994
dizki(n)at	diti(n)at
diti(n)at	dizki(n)at
di(n)ate	diten/ditek
zidaaten	zidatean
goazemak	goazen

Ondorioak

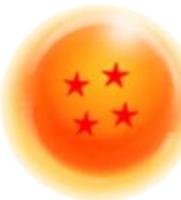

- DB - itzulpena - Hitanoa - Makrobaliabidea

- Estrategia didaktikoa:
 - Gizekoak: fikzioa
 - Emakumezkoak: errealtitatea

- Konnotazioak: **hierarkia, gaiztotasuna, etsaitasuna.** → Konnotazio negatiboak betikotu?

- Fikzioa: testuinguru aproposa hitanoarentzat

hitanoaz.eus

facebook.com/Hitanoaz

@TokaNoka

benat.muguruza@ehu.eus

| garbine.bereziartua@ehu.eus